NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.

Rok VI. Kraków, środa 16 maja 1923. .. 103.

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Pocz. Kasy Oszczędn. Nr. 141.123
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi
Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione.
Redakcya rękopisów nie zwraca.
Redaktor naczelny przyjmuje od 11½ do 12 w południe.

Cena Nru 500 Mkp.

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. 12000 — kwart. 36000·—
w Krakowie z odnoszeniem do domu 14000·— „ 42000·—
Na prowincyi: z przesyłką poczt. 14000·— „ 42000·—
Za granicą: z przesyłką pocztową 24000·—, „ 72000·—
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia od wyrazu 225·- Mk., wiersz milimetr 1-szpalt. Mk 300.. Nadesłane Mk 900·—. Wiersz milimetrowy 1 szp. w tekście Mk 1500·—. Wiersz milimetr. 1 szp. na I. stronie 1500 Mk Gratulacye 7500 Mp. - Inser. zamiejsc. o 50%, zagr. o 100% droższe

Po odrzuceniu propozycyi niemieckich przez Anglię.

Przygnębienie w Berlinie.

Warszawa. (AW) Dzienniki wieczorne donoszą, iż zarówno ton noty angielskiej jak i włoskiej wywarł w Berlinie niesłychanie przygnębiające wrażenie. Do ostatniej chwili łudzono się w Berlinie nadzieją, iż rządy angielski i włoski zajmą odmienne stanowisko, niż Francya i Belgia.

Wiedeń. PAT. „Sonn. u. Montagszeitung" donosi z Berlina: Obie noty zostały wręczone rządowi niemieckiemu wczoraj wieczorem, tak, iż nie mógł on dotąd zająć jeszcze wobec nich stanowiska, podczas gdy koła demokratyczne wskazują na możliwość dalszych rokowań, w kołach rządowych panuje rozczarowanie, ponieważ oczekiwały one łagodniejszej stylizacyi noty angielskiej i włoskiej. W gruncie rzeczy obie noty w sposób ostry odrzucają wszelkie niemieckie propozycye. Kanclerz Cuno wyjechał nad granicę obsadzonego terytoryum, aby z przedstawicielami życia gospodarczego pertraktować o stosunkach panujących na obsadzonym terytoryum.

Treść noty włoskiej.

Wiedeń. PAT. „Sonn. u. Montagszeitung" donosi: W nocie włoskiej, która w niedzielę wieczorem została doręczona w Berlinie powiedziane jest, że propozycye niemieckie nie nadają się za podstawę do definitywnej wymiany zdań między sprzymierzonymi rządami a Niemcami. Niestety zawiodła nadzieja, iż krok Niemiec stanowić będzie postęp w kierunku pokojowego rozwiązania zagadnienia reparacyjnego. Żądania Włoch nie mogą zejść na drugi plan wobec żądań innych państw koalicyjnych, toteż Włochy ku swemu ubolewaniu nie mogły już przyjąć projektu rządu angielskiego, ponieważ nie uwzględniał on żądań włoskich. Propozycye niemieckie pozostają daleko poza propozycyami rządu angielskiego. Mówią one o pożyczce międzynarodowej nie podają jednak ani szczegółów ani warunków, potrzebnych do osiągnięcia powodzenia pożyczki. Brak w nich także wszelkich gwarancyi zastawu. Wreszcie rząd włoski wyraża zapatrywanie, że nowa decyzya rządu niemieckiego, która powinna rychło nastąpić da po czątek propozycyom, które będą miały widoki powodzenia.

Rząd niemiecki pragnie nawiązać dyskusyę.

Paryż. (AW) „Petit Journal" dowiaduje się za pośrednictwem swojego berlińskiego korespondenta, iż rząd niemiecki przedłoży w najbliższym czasie nowe propozycye sprzymierzonym.

Berlin. PAT. „Welt am Montag" donosi, ze źródeł parlamentarnych, że rząd niemiecki pragnie nawiązania dyskusyi w sprawie odszkodowań i jest zdecydowany odpowiedzieć na notę angielską i wypowiedzieć się bardziej dokładnie w sprawie gwarancyi.

Sytuacya w Zagłębiu.

Düsseldorf. (AW) Agencya Havasa komunikuje: Okupacyjne władze francuskie zasekwestrowały 1500 milionów marek, które przeznaczone były na wypłatę robotników w kopalniach „Mathias", „Stinnes" i „Zolferein". Kopalnia „Zolferein" winna jest z tytułu podatku węglowego 300.000 franków. Bierny opór w szerokich warstwach ludności Zagłębia poczyna słabnąć. Zaznacza się na ogół życzenie wyjaśnienia obecnej sytuacyi. Kupcy uskarżają się, że przy imporcie towarów z Niemiec muszą opłacać cło francuskim władzom przez co wystawieni są na szykany przez sądy niemieckie. Również z powodu braku towarów są zmuszeni zamykać swoje przedsiębiorstwa. Ostatnio dokonano wielkiego aktu sabotażu w Lünen, na południe od Waltrop, w tem miejsce gdzie linia kolejowa przechodzi przez wiadukt. Wskutek eksplozyi uszkodzono znacznie podmurowanie mostu, a z szyn wyrwano około 40-ci metrów długości. Ruch został w zupełności sparaliżowany.

Rozszerzenie okupacyi.

Wiedeń. (AW) Jak donosi „Neue Freie Presse" z Karlsruhe, zajęli Francuzi ostatnio dzielnicę miasta Mühlburg i na skrzyżowaniu ulic ustawiono posterunek składający się z podoficera i 8-miu ludzi. Jeden z oficerów oświadczył, że przez to obsadzenie Zagłębia zostało rozszerzone tak, że granica okupowanej strefy sięga obecnie do drogi łączącej Mühlburg z Kniellingen.

Działalność niem. rozbojowców.

Dyskusya w Sejmie pruskim.

Berlin. PAT. Parlament niem. omawiał interpelacye niemieckiej ludowej partyi wolnościowej w sprawie rozwiązania tej partyi. Hr. Westarp z niemiecko-narodowej partyi krytykował postępowanie ministra Seweringa stwierdzając, że trybunał w Lipsku niesłusznie odroczył proces aż do ukończenia procesu Rossbacha. Przemawiał następnie minister Oeser, który oświadczył, że przyczyny rozwiązania niemieckiej wolnościowej partyi ludowej zostały dostatecznie zbadane przez trybunał państwowy i dlatego należy uważać interpelacyę za ostatecznie załatwioną. Zdaniem ministra działalność tej partyi sprzeciwiała się ustawie o ochronie republiki. Trybunał państwa postąpił słusznie, odraczając sprawę aż do ukończenia procesu przeciwko Rossbachowi.

W dalszym ciągu przemawiał poseł socyalistyczny Scheidemann, który w ostrych słowach krytykował machinacye nacyonalistyczne niemieckoludowej partyi wolnościowej. Organizacya ta zdaniem mówcy działała na szkodę republiki. Mówca wyraził się, że niemiecko-ludowa partya wolnościowa jest zwykłą organizacyą spiskowców, a istnienie tej partyi stanowiło niebezpieczeństwo dla państwa niemieckiego. Mowca przytacza różne oświadczenia przywódców tej partyi, a między innymi cytuje zdanie z artykułu Wullego, zamieszczonego w jednem z pism nacyonalistycznych. Zdanie to brzmi: „Nie potrzebujemy żadnej ligi narodów, musimy potęgować nienawiść względem wroga, gdzie tylko się da. Przy piersi matki, w szkołach, w kościele, w koszarach nienawidzić i jeszcze raz nienawidzić powinno być naszem hasłem". Mowa przytacza dane, według których Wulle miał otrzymać dla swojej organizacyi 18 milionów marek. Dalej porusza mowca sprawę planowanego przez partyę osaczenia Berlina. Mowca stwierdza, że partya rozporządza większymi zapasami broni, a w tem miotaczami min, karabinami maszynowymi itd.

Po wyborach do Rady miasta Łodzi.

Warszawa. (AW) Według telegramu „Robotnika" z Łodzi, udział głosujących we wczorajszych wyborach do rady miejskiej w Łodzi, wykazał mniejsze zainteresowanie niż wybory do Sejmu i Senatu. Udział głosujących waha się od 50 do 60-ciu%. Pierwsze obliczenia wykazały, że czołowe miejsce zajmuje dotąd Ch. Z. J. N., następnie NPR, wreszcie PPS. „Robotnik przypuszcza, iż na 75 mandatów rady miejskiej Chrześcijański Związek osiągnie 20-cia do 25 mandatów NPR 15, PPS około 10-ciu, a reszta mandatów przypadnie żydowskim listom.

Warszawa. (Telef. M.) W wyborach do łódzkiej rady miejskiej skupiły listy żydowskie następującą ilość głosów: lista nr 4 (Bund) 7971 głosów, (3 mandaty), lista nr 6 (Poale Syon) 2888 (1 mandat), lista nr 13 (ortodoksi-przeciwnicy Agudy) 4366 (2 mandaty), lista nr 14 (Związek kupców żydowskich) 882 (0 mandatów), lista nr 16 (syoniści) 8174 (4 mandaty), lista nr 17 (Aguda) 9694 (4 mandaty), lista nr 20 (folkiści) 3945 (2 mandaty).

Jak się Wasz korespondent dowiaduje mają być wybory unieważnione z powodu tego, że lista komunistyczna, która już była ogłoszona na liście oficyalnej została w ostatniej chwili skasowaną.

——o-o——

Wykrycie zjazdu bolszewickiego w Warszawie.

Warszawa. (AW) Jak podaje „Expres Poranny" ubiegłej nocy policya warszawska aresztowała 40-tu delegatów organizacyi bolszewickiej z różnych miast Rzeczypospolitej, którzy zebrali się na tajny zjazd. Materyał skonfiskowany przez policyę jest niesłychanie obciążający. W rękach policyi znalazły się listy działaczy komunistycznych. Między innymi zjazd miał naradzić się nad tem, co począć wobec zastrzelenia Worowskiego,

Targi reparacyjne.

Kraków, 15 maja.

(fr.) Pierwszy akt międzynarodowego widowiska wymiany not na temat reparacyj zakończony, a węzeł dramatyczny zdaje się być już tak poplątany, iż trudno przewidzieć, kiedy nastąpi rozwiązanie tej zaprawdę tragicznej sytuacyi. Na razie bowiem efekt niefortunnej nawskroś oferty niemieckiej jest minimalny, a jedyny jej sukces, jaki stanowić miała odpowiedź angielska, wywoła nawet w Berlinie głębokie rozczarowanie, tem silniejsze, ileże źródła niepowodzenia szukać należy w poczynaniach samego gabinetu berlińskiego. Żałosny więc finał zabiegów niemieckich jest w samej rzeczy dziełem gabinetu Cuna, który ulegając podszeptom przemysłowców niemieckich i grup prawicowych sparaliżował inicyatywę lorda Curzona. Nota niemiecka z 2 bm., która miała być echem mowy Curzona, wygłoszonej miesiąc przedtem w Izbie gmin, wprawiła w rzeczywistości gabinet Bonar Lawa w iście kłopotliwe położenie. Angielski minister spraw zagranicznych usiłował pod wpływem angielskiej opinii publicznej i gwałtownym niemal naporem opozycyi w Izbie gmin przejść w sprawie reparacyjnej z pozycyi biernego obserwatora na teren aktywnego działania. Aktywność angielska w dziedzinie reparacyjnej mogła dzięki chwilowemu układowi sił na arenie intryg dyplomatycznych przynieść w rezultacie zmiany korzystne w każdym razie i w pierwszym rzędzie dla Niemiec. Zręczne więc posunięcia rządu Reszy niemieckiej miały ułatwić Anglii przejęcie roli niewyraźnego i nieoficyalnego a więc zakulisowego medyatora. Ale cóż kiedy tępota dyplomacyi niemieckiej, pozbawionej zawsze cienia elastyczności i nieodłącznie towarzyszący jej upór, sprawiły, że nota niemiecka, miasto stać się momentem zwrotnym, pogłębiła jeszcze chaos, wzmacniając aż nadto ów stan bez wyjścia, w jaki rzucono problem reparacyjny.

I oto efekt inicyatywy angielskiej był zgoła nieoczekiwany. Zamiast umożliwienia rokowań, rzucenie nowej rękawicy, (— za takie bowiem uchodzić musi nieszczęśliwy w nocie niemieckiej ustęp o biernym oporze —) a rzuconą rękawicę w Quai d'Orsay tem skwapliwiej podchwycono, ileże inicyatywą angielska nie przyszła tam ani w porę ani po myśli p. Poincarego. A czyż znowu z rzeczowych propozycyj mogła niemiecka oferta pieniężna, nie podająca nawet czwartej części sumy, ustalonej przez komisyę odszkodowań, stać się punktem wyjścia jakiejkolwiek dyskusyi porozumiewawczej? A już brak dokładnych propozycyj w sprawie gwarancyi, których rząd niemiecki gotów aliantom udzielić, sprawił, że nota niemiecka w tej formie i o tej treści nie zdołała przełamać muru trudności, nieporozumień i nieufności.

Nie dziw więc, że lord Curzon w nocie wręczonej onegdaj ambasadorowi niemieckiemu stwierdzić musiał, iż projekty niemieckie „sprawiły rozczarowanie". A admonicya udzielona gabinetowi niemieckiemu, że „mógł i powinien był przewidzieć złe wrażenie", jakie nota jego sprawi u rządu angielskiego i aliantów, daje jaskrawy wyraz uczuciu doznanego zawodu. A jak silne musi być u angielskich mężów stanu owe uczucie zawodu, świadczy wymownie fakt, że odpowiedź angielska kilkakrotnie piętnuje ton i treść noty niemieckiej.

Znamiennem jest, że odpowiedź angielską tak niedwuznacznie wyraźną wręczono ambasadorowi niemieckiemu po głośnej debacie, jaka się odbyła w angielskiej Izbie gmin dnia 10 bm. W związku z dyskusyą nad rzekomemi nadużyciami administracyi w Zagłębiu Saary, pozostającem pod zarządem Ligi narodów, uderzyły stronnictwa opozycyjne na rząd Bonar Lawa, atakując go za jego politykę reparacyjną. Mówcy liberalni John Simon, Asquith, Robert Cecil b. min. George Fisher i poseł Labour Party Morel nie zadowolili się krytyką stosunków w Zagłębiu Saary, ale wystąpili z konkretnemi propozycyami w sprawie reparacyjnej. Lord Cecil domagał się ponownie od rządu, by spowodował natychmiastowe zwołanie Rady Ligi narodów, któraby miała rozpatrzyć i ustalić kwestyę odszkodowań. Jeszcze dalej posunął się pos. Morel, który zaproponował, by Anglia zrezygnowała ze swego udziału w odszkodowaniach i zgłosiła gotowość do skreślenia długów pod warunkiem, że Francya okaże gotowość — do rozbrojenia i ewakuacyi Zagłębia Ruhry.

To wszystko działo się w Izbie gmin w przededniu wysłania noty angielskiej. A jeśli się zważy, że opozycya w tym dniu skupiła 143 głosów, które opowiedziały się za udzieleniem rządowi votum nieufności (za votum ufności głosowało 238 posłów), wówczas stwierdzić wypadnie, że zdecydowanie filoniemieckie wpływy w Izbie gmin są wcale znaczne.

A jednak po grubych przeoczeniach dyplomacyi niemieckiej odpowiedź rządu angielskiego mu siała być odmowna. „Zamiarem rządu angielskiego — oświadczył dnia 10 bm. po debacie w Izbie gmin podsekretarz stanu dla spraw zagranicznych Mac Neill — jest utrzymać koalicyę z Francyą jako podstawę pokoju europejskiego". Nota angielska wykazała, że oświadczenie to wyszło poza sferę zwrotów krasomówczych, obliczonych jedynie na pokłon ku swej sojuszniczce.

Nota angielska różni się jednak zasadniczo od noty francuskiej. Z tonu i treści noty angielskiej bije ten jawny zamiar inspirowania na temat odszkodowań dalszej dyskusyi. A więc ton i forma noty angielskiej chlubnie wyróżnia ten dokument szczerych zabiegów międzynarodowych. Podczas gdy w nocie swej rząd francuski ucieka się do tego rodzaju powiedzeń jak: „nota niemiecka jest zamaskowanym rodzajem buntu przeciw traktatowi wersalskiemu", powiedzeń, które miały chyba na celu urwanie wszelkiej dyskusyi, to nota angielska unika wszelkich jaskrawych epitetów, conajmniej zbędnych i niewłaściwych w języku dyplomacyi. Ale mimo to nie brak jej, jak już wykazaliśmy, koniecznego ostrza i odpowiedniego akcentu tam, gdzie ostrze słów lub przycisk wyrażający istotną myśl są pożądane. Mimo więc odrzucenia propozycyi niemieckich nota angielską stanowi dalszą próbę poruszenia sprawy reparacyjnej z martwego punktu. Byleby tylko gabinet Cuna nie zaprzepaścił nowej sposobności!

Krytyczna sytuacya w Lozannie.

Wiedeń. PAT. „Neue Freie Presse" donosi z Lozanny, że konferencya weszła w stadyum krytyczne z powodu żądania delegacyi francuskiej, by przyspieszyć kwestye gospodarcze i finansowe, a w szczególności płatność procentów od pożyczek tureckich. Generał Pelle oświadczył wczoraj Ismetowi paszy, że będzie interweniował u rządu francuskiego, że jednak na razie nie może się zgodzić na propozycye tureckie. Ma on jednak nadzieję, że otrzyma przychylną odpowiedź z Paryża. Ismet miał ponowić propozycye by kwestye gospodarcze były wyłączone z traktatu i później uregulowane, na co nie zgodziły się delegacye aliantów. Z tego powodu zaostrzyło się przesilenie i mówią nawet o możliwości odroczenia konferencyi aż do czasu po naradach, które mają się odbyć w Konstantynopolu lub Angorze między rządem angorskim a przedstawicielami interesów gospodarczych.

Dalsze echa zamachu lozańskiego.

Lozanna. PAT. Szwajc. Agencya Telegr. Rosyjscy radcy ambasady Bratner, Brodowski, i Cussinow zakomunikowali dziennikarzom, że nic im dotychczas nie wiadomo o stanowisku rządu rosyjskiego wobec zamordowania Worowskiego i zranienia Ahrensa i Dywikowskiego. W ten sposób delegacya rosyjska jest faktycznie rozwiązaną. Zwłoki Worowskiego będą przewiezione do Moskwy, Ahrens, którego stan chwilowo nieco się pogorszył przewieziony będzie do Berlina, Dywikowski zaś, którego rany są poważniejsze pozostanie jeszcze przez pewien czas pod opieką przedstawiciela rosyjskiej agencyi telegraficznej. Stürmera. Radcy ambasady rosyjskiej nie chcieli wdawać się w omawianie wypadku i zaznaczyli, że nic im nie wiadomo o stanowisku ich rządu co do dalszego udziału w konferencyi.

Nowa delegacya sowiecka.

Wiedeń. (AW) „Wiener Morgen Zeitung" donosi z Lozanny, że na miejsce Worowskiego i jego sekretarza wysłano z Berlina dwóch rosyjskich funkcyonaryuszy. Nowymi delegatami są: Ustinow, który obejmie kierownictwo rosyjskiej delegacyi w Lozannie, oraz Brodowski sekretarz berlińskiego poselstwa sowietów.

Z obrad Sejmu.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa. (M) Na dzisiejszem XXXVII posiedzeniu sejmu wnieśli m. in. interpelacyę posłowie żydowscy w sprawie napadu pomocnika zawiadowcy stacyi w Piławie i posterunkowego policyi na czele tłumu na pasażerów żydowskich po wyborze śp. prezydenta Narutowicza. Z kolei marszałek zawiadomił, że sąd najwyższy po zbadaniu protestów uznał nieważność mandatu pos. Pirogowa, że senat przyjął bez zmiany kilka ustaw uchwalonych przez sejm, sąd lubelski żąda wydania pos. Wasylczuka, sąd łucki i lwowski posła Łuckiewicza, sąd krakowski posła dra Marka.

Odesłano do komisyi w 1 czytaniu 3 ustawy i preliminarz budżetowy na r. 1923.

Przystąpiono do kwestyi poprawek, powziętych przez senat do ustawy o podatku przemysłowym. Referował poseł Byrka. Odrzucono przeważną większość poprawek senatu.

W art. 50 uchwalono poprawkę Senatu, że księgi obrotu muszą być prowadzone w języku polskim. Sprzeciwił się temu pos. Reich.

Marszałek oznajmił, że ustawa została przyjęta przez sejm i że odeśle ją do ogłoszenia.

Po referacie pos. Moraczewskiego przyjęto ustawę o zabezpieczeniu emerytów wojskowych i ich rodzin.

Poseł Hartglas zgłosił wniosek Koła żydowskiego o uchylenie art. 4 kodeksu handlowego, który zabrania mężatkom zajmowania się handlem bez zezwolenia męża. Paragraf ten sprzeciwia się ustawie dotyczącej praw kobiet. Przedłożoną ustawę przyjęto w drugiem i trzeciem czytaniu.

Do komisyi spraw zagranicznych odesłano wniosek wszystkich klubów polskich w kwestyi praw przysługujących Polakom i państwu polskiemu w Gdańsku.

Następne posiedzenie w piątek o godz. 16-tej.

Z konwentu Seniorów.

Warszawa. PAT. Na dzisiejszem posiedzeniu konwentu seniorów sejmu marszałek Rataj podniósł odesłaną przez sejm i senat sprawę zjazdu międzyparlamentarnego przemysłowego w Pradze czeskiej. Uchwalono, by sejm wysłał 2 del. a senat 1-go. Następnie ustalono kalendarz posiedzeń plenarnych sejmu. Posiedzenia odbywać się będą w dniach 17, 18, 23, 26 i 29 maja, a w czerwcu w dniach 1, 5, 9, 11, 15 i 19-go. Dalszy kalendarz będzie uzależniony od załatwienia budżetu. Kwestyę dyskusyi nad dzisiejszem ekspose ministra skarbu zostawiono klubom do rozstrzygnięcia. Letnie ferye rozpoczną się prawdopodobnie z początkiem lipca.

Konferencya delegatów gmin żydowskich w Polsce.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa. (M) Dzisiaj rozpoczęły się obrady konferencyi delegatów największych gmin żydowskich w Polsce, tj. Warszawy, Łodzi, Krakowa, Lwowa, Wilna, Lublina i Białegostoku. Konferencya obraduje przy drzwiach zamkniętych. Jak się Wasz korespondent dowiaduje jeden z przedmiotów obrad stanowi sprawa ordynacyi wyborczej do kahałów.

Przeciw czarnemu memoryałowi.

Protest lekarzy przemyskich.

Przemyśl, w maju 1923

Na zebraniu ogółu lekarzy żydowskich w Przemyślu, dnia 5 maja 1923, uchwalono na stępującą rezolucję:

Żydowscy lekarze okręgu przemyskiego z oburzeniem odpierają nieprawdziwe, gołosłowne i żadnymi dowodami nie poparte zarzuty wydziału medycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego uczynione Żydom, a w szczególności lekarzom żydowskim w memoryale, dotyczącym „numerus clausus" w wyższych uczelniach.

Nie reagujemy na te ustępy memoryału, które dotyczą ogółu żydowskiego, gdyż nie uważamy się za powołanych do tego; stwierdzić jednak musimy, że jest objawem ubolewania godnym, iż korporacya powołana do strzeżenia i szerzenia najwyższych ideałów nauki nie cofnęła się przed tonem i ideologią prasy brukowej.

Nie znajdujemy dość dosadnego wyrazu napiętnowania oszczerstwa, popełnionego na własnych uczniach i kolegach przez korporacyę, która sama o sobie twierdzi że jest powołana do wszczepiania etyki w swoich uczniów.

Stwierdzamy, że wszystkie zarzuty w memoryale wydziału medycznego Uniw. Jagiell. uczynione lekarzom żydowskim są nieprawdziwe i wzywamy wydział medyczny Uniw. Jagiellońskiego, aby udowodnił aktami sądowymi lub też innymi rzeczowymi środkami dowodowymi, którzy to lekarze żydowscy dopuścili się wydawania fałszywych świadectw lekarskich lub fałszywych opinii przed sądami, którzy popełnili nadużycia przy poborach wojskowych lub przy przedwczesnem przerywaniu ciąży.

Co do zarzutu, że żydowscy lekarze uchylali się od służby wojskowej, gdy rdzennie polska młodzież ginęła na polu walki lub w szpitalach epidemicznych przy tłumieniu epidemii tyfusu plamistego, powołujemy się na akta urzędowe MSWojsk., z których wynika, że 70 procent lekarzy żydowskich pełniło w czasie wojny służbę na froncie lub w szpitalach epidemicznych, tak że szpitale epidemiczne na froncie i poza frontem nazywano aż „szpitalami żydowskimi", bo w nich wyłącznie albo prawie wyłącznie żydowscy lekarze zwalczali epidemię.

Jeszcze jednym dowodem tego jest fakt, że swego czasu w sejmie ze strony [illegible] zbliżonej do „etyki" memoryału wydziału medycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego, zainterpelowano p. Ministra Spraw Wojskowych, dlaczego chorych i rannych lekarzy pozostawia się wyłącznemu leczeniu i wpływowi żydowskich lekarzy.

Wzywamy wydział medyczny Uniwersytetu Jagiellońskiego do odparcia tych naszych twierdzeń autentyczną statystyką. Spodziewamy się, że Wydział med. Uniw. Jagiell. który miał odwagę rzucić [illegible] obelgi na ogół lekarzy żydowskich nie cofnie się przed konsekwencyą swego kroku i zechce zadość uczynić temu naszemu wezwaniu.

Czekamy odpowiedzi ze spokojem; fakta i cyfry muszą wykazać prawdę, która jest naszą chlubą i obroną przed wszelką napaścią.

(Protest powyższy podpisali wszyscy lekarze żydowscy w Przemyślu: Dr. Mermelsteinowa, Dr. Blech, Dr. Grabscheid, Dr. Irrgang, Dr. Schmeidler, Dr. Czwal, Dr. Gans, Dr. Katz, Dr. Oller, Dr. Süsswein, Dr. Turnheim, Dr. Knoller, Dr. Diamant, Dr. Diamantowa, Dr. Sohn, Dr. Schnowa, Dr. Brand, Dr. Mieses, Dr. Turteltaub, Dr. Wilczer, Dr. Loebel; Dr. Kutna, Dr. Steinhardt.

Wszechświatowy kongres kobiet żydowskich we Wiedniu.

Piąty i ostatni dzień obrad.

Szereg doniosłych rezolucyi: palestyńskiej; „pokoju"; przeciw prostytucyi i in. — Protest przeciwko „numerus clausus" i antysemityzmowi. — O „Międzynarodową Radę kobiet żydowskich". — Podziękowania kongresu. — Zakończenie uroczystem nabożeństwem. — Znaczenie Kongresu.

(Od naszego specyalnego sprawozdawcy)

Wiedeń, 12 maja.

Posiedzenie przedpołudniowe poświęcone stosownie do programu — rezolucyom. Wśród długotrwałych owacyj przechodzi jednogłośnie rezolucya palestyńska, wniesiona przez delegacyę amerykańską. Brzmi ona w skróceniu: **„Wobec tego, że Palestyna stała się oficyalnie i prawnie uznaną siedzibą narodową żydów, jest zadaniem i obowiązkiem wszystkich Żydów pracować nad społeczno-gospodarczą od budową Palestyny i popierać tam dzieło kolonizacyjne.**

Rezolucya „pokojowa" powiada, że jest powinnością wszystkich żydowskich kobiet, wal czyć o urzeczywistnienie mesyańskiego ideału pokoju. I tę rezolucyę przyjęto jednomyślnie. Przyjęto dalej rezolucye: w sprawie równouprawnienia kobiet, odpowiedniej pracy społecznej żeńskiej młodzieży, nadto szereg doniosłych rezolucyj ,tyczących się opieki nad kobietami w ciąży, nieślubnemi matkami i dziećmi; rugowania żebractwa młodocianych oraz wyzysku nieletnich. W dalszym ciągu poleca kongres wszystkim żydowskim organizacyom kobiecym przedsięwziąć wszelkie możliwe kroki przeciwko prostytucyi i kwestyę traktować przedewszystkiem, jako pedagogiczno-etyczną. Wkońcu zatwierdza kongres przyjęte już wnioski przeciw „numerus clausus" i przeciw antysemityzmowi.

Na posiedzeniu popołudniowem wnosi — po przemówieniach p. Heymanna z Kopenhagi i pani Schnabel-Hoeflichowej (imieniem Związku pisarzy żyd. „Harnach") delegatka holenderska van Geldern wniosek światowej rady kobiet żydowskich, do której wchodzą członkinie według klucza, po jednej z każdego kraju. Byłby to krok do światowego Związku kobiet żydowskich.

Natępnie wyraża kongres podziękowanie jego inicyatorkom (pp. Kohut, Harris i Sachs-Barr), a dalej A. Mueller-Cohenowej, entuzyastycznie oklaskiwanemu nadrabinowi drowi Chajesowi oraz prez. Heinischowi i jego małżonce. P. Moszenson przypomina raz jeszcze obowiązek wzmożonej pracy palestyńskiej i kongres kończy się uroczystem nabożeństwem, na którem przemawia nadrabn Chajes. i

* * *

Tak więc zakończył się kongres kobiet żydowskich, mający dla ruchu kobiet żydowskich i żydowstwa wogóle niemałe znaczenie.

Dla narodu żydowskiego doniosłość jego tem bardziej wzrasta, ileże uczestnicy kongresu, przeważnie nie-syoniści przyjęli jednomyślnie rezolucyę nakładającą na wszystkich Żydów obowiązek, jak energiczniejszej pracy nad odbudową żydowskiej Palestyny. Dla ruchu zaś kobiet żydowskich znaczenie kongresu znajduje wyraz w tem, że poczyniono we Wiedniu, pierwsze kroki w sprawie stworzenia światowego związku kobiet żydowskich.

Idzie teraz tylko o to, by kobieta żydowska, cieszaca się w naszym ruchu równouprawnieniem już od Herzla, poniosła wedle słów Prof. Chajesa, myśl palestyńską na wszystkie kresy ziemi, a jeszcze więcej: by pomogła czynnie w jej urzeczywistnieniu!

Epilog kongresu kobiet żydowskich.

Masowy mityng kobiet. — Znaczenie kobiety żyd. dla praktycznej pracy palestyńskiej. — Niema różnicy między Żydem a syonistą. — O żyd. pożyczkę narodową.

W sobotę wieczorem odbył się w sali hotelu „Continental" masowy mityng kobiet żydowskich przy współudziale [illegible] 2000 syonistek.

Jako pierwsza zabiera [illegible] pani E. Patak i wita Delegatki Kongresu [illegible] obecne na mityngu [illegible] Kohut [illegible] Moszenson i in.) wy[illegible] „Obok straszliwych obrazów [illegible] niedoli przyniosł Kongres [illegible] pocieszającego. Oświadczenie się za odbudową Palestyny przynosi kobietom żydowskim zaszczyt".

Imieniem Swiatowego Związku Kobiet Syońskich kreśli p. Sieff w języku angielskim znaczenie kobiety dla praktycznej pracy palestyńskiej.

Pani Moszenson z Palestyny wywołuje niebywały entuzyazm powiedzeniem, że nie uznaje różnicy między Żydami a syonistami. Każdy obstający przy żydostwie, musi zostać syonistą, Żyd i syonista to jedno pojęcie; tak jest w Palestynie, tak będzie i w golusie.

Pani Margulies zwraca się do matek żydowskich z apelem, by nie niszczyły przyszłości swym dzieciom, które nie chcą dłużej znosić cierpień golusu. Matki muszą pójść tym razem za dziećmi w nowe życie.

Pani pos. Melcer-Pomerancowa żąda od kobiety żydowskiej poświęcenia odrodzeniu narodowemu nie tylko wszystkich sił duchowych i fizycznych, ale i materyalnych. Dla odbudowy ojczyzny winniśmy złożyć całe mienie. Kobiety żydowskie winny złożyć wszystkie kosztowności i klejnoty, jako podstawę narodowej pożyczki żydowskiej.

Mityng zakończyło hebrajskie przemówienie p. Ovadii.

Uchwały konferencyi „Tarbutu".

Berlin. (Tel. wł.). Na ostatniem posiedzeniu ogólnej konferencyi „Tarbutu" rozpatrywano sprawy finansowe i prawne szkolnictwa „Tarbutu" w poszczególnych krajach. Uchwalono stworzyć związek wszystkich organizacyj „Tarbut" z centralną organizacyą i biurem, wreszcie stworzenie funduszu dla spraw kultury hebrajskiej „Keren Tarbut". Do biura centralnego weszli: Saul Czernichowski, Kleinman, Pugaczew, Aronsohn i Lewinsohn. Siedzibą organizacyi jest Berlin ze względu na to, że obecnie skoncentrują się tam najwybitniejsze siły hebrajskie. Po zamknięciu konferencyi odbyło się zebranie towarzyskie, w którem wziął udział także Bialik.

Poseł Dr. Thon w Berlinie.

„Jüdische Rundschau" donosi, że dnia 2. maja poseł dr. Thon, bawiący w Berlinie na konferencyi światowej „Tarbut", przemawiał w sali ratuszowej wobec licznie zgromadzonej publiczności o sytuacyi w żydostwie. „Jüdische Rundschau" pisze: „Dr. Thon jeden znajznakomitszych polityków wschodnio-żydowskiego ruchu narodowego przywitany został entuzyastycznie a wywody jego przerywano często burzliwymi oklaskami. Mówca wskazywał na wielkie niebezpieczeństwo, które grozi całemu narodowi, gdyby możliwość odzyskania Palestyny rozbiła się z powodu nieudolności lub złej woli. Wówczas naród żydowski nietylko, że będzie po wieczne czasy rozproczonym, ale wystawiony będzie słusznie na pogardę świata. Brak siedziby narodowej, gdyby jej teraz nie stworzono, gorzko może być odczuty kiedyś przez tych, którzy teraz nie pomagają w jej odbudowie. Poseł Thon podawał wstrząsające szczegóły o strasznych pogromach na Ukrainie.

Prezydyum federacyi syonistów francuskich.

Paryż. Na konferencyi syonistów francuskich obrano prezesem Federacyi syonistów francuskich Dra Fildermanna, zaś wiceprezesami — Zlatopolskiego i Alejnikowa. Grupa Dra Marmorka nie przyłączyła się do nowoutworzonej federacyi.

Adres biura XIII. kongresu syońskiego.

Biuro dla spraw związanych z przygotowaniem XIII Kongresu Syońskiego, naznaczonego na dzień 6. sierpnia, podjęło działalność w dniu 10 maja.

Adres biura (którem zawiaduje Dr. B. Kirschner) brzmi:

„Biuro XIII. Kongresu Syońskiego" Schützenhaus, Karlsbad (Karlovy Vary) Czechosłowacya".

(Na ten adres kierować należy tylko korespondencyę związaną ściśle z kongresem (np. rezerwowanie miejsc, mieszkań itp.); natomiast sprawy tyczące się wyników akcyi szeklowej i wyborów tylko do Egzekutywy w Londynie (London, 77, Great Russee Street W. C. 1).

Zgon zastępcy króla Faizuła.

Londyn. (ŻBK.) Zastępca króla Mezopotamii, Faizuła, przy rządzie angielskim w Londynie, generał major Hadad Pasza umarł w Nicei w 60 roku życia. Hadad Pasza odgrywał wybitną rolę w wolnościowym ruchu arabskim. Po zajęciu Palestyny przez wojska angielskie, odkomenderowany do sztabu lorda Allenbyego, dbał o bezpieczeństwo publiczne Jerozolimy. Występował stale za porozumieniem arabsko-syońskiem.

O zmianę billu imigracyjnego do Stanów Zjednoczonych.

Waszyngton. (ŻBK.). Senator Thomas Sterling, ceniony członek partyi republikańskiej i członek komisyi senackiej dla spraw imigracyi konferował w tych dniach z prezydentem Hardingem o sprawach imigracyi. Wedle informacyi udzielonych przez senatora Sterlinga korespondentowi ŻBK. zaproponował senator S. prezydentowi zwołanie specyalnej komisyi celem naradzenia się nad sprawami imigracyi. Komisya miałaby posiadać prawo oznaczania kontygentu dla imigrantów. Senator Sterling ma zamiar wkrótce wnieść także wniosek domagający się, by imigranci dobierani byli wedle potrzeb Stanów Zjednoczonych i aby byli poddawani kontroli przedtem, nim z krajów emigracyjnych wsiadają na okręt. Korespondent ŻBK. dowiaduje się, że ostatnia propozycya będzie trudną do zrealizowania ze względu na upór odnośnych krajów.

—o-o—

Wydalanie Żydów z Litwy kowieńskiej.

Kowno. Na skutek rozporządzenia rządu kowieńskiego mają wszyscy Żydzi pochodzący z Wilna być wydaleni z Litwy Kowieńskiej. Wydalanie to rozpoczęło się już i odbywa w najbrutalniejszy sposób, pod razami kolb wojskowej asysty kowieńskiej, dopuszczającej się bestyalskich rabunków na wysiedlonych.

—o-o—

Z PALESTYNY.

WALKA O JĘZYK HEBRAJSKI. Poczta jerozolimska wysłała ostatnio rachunki i okólniki do abonentów-Żydów, wystosowane w języku angielskim. Waad hair zwrócił się wobec tego do ludności żydowskiej z wezwaniem, by formularzy takich nie przyjmować i zwracać zarządowi pocztowemu na znak protestu.

Klub wyścigów konnych w Jaffie do którego należą Anglicy, Żydzi, Arabowie i Niemcy, urządził w tych dniach ogólne wyścigi. Miały w nich uczestniczyć również 3 konie z Petach Tikwy, która to kolonia słynie, jak wiadomo, z świetnych jeźdźców i koni. Na wyścigi zebrały się tyczne tłumy widzów, przybył też Wys. Komisarz. W ostatniej chwili wycofali się jeźdźcy żydowscy z zawodów na znak protestu z powodu tego, że program wyścigów był wydrukowany w języku angielskim i arabskim, z pominięciem hebrajskiego. W ślad za jeźdźcami opuścili stadyon i widzowie—Żydzi, zgromadzeni nader licznie.

WYBORY DO RADY MIASTA TEL AWIW odbędą się nieodwołalnie dnia 1 siwan br.

MIEJSKA KASA CHORYCH powstała w Jerozolimie. Kasi ma do dyspozycyi 10 lekarzy, nawiązała też kontakt z aptekami w sprawie dostarczania leków oraz założyła niedawno ambulatoryum dla ubogich chorych.

MIESIĘCZNIK SZACHOWY redagowany w języku hebrajskim zacznie wkrótce wychodzić w Palestynie.

ZNANY Z SYMPATYI DLA ŻYDÓW, poeta arabski Aziz Dumat (autor dramatu pt. „Trumpeldor") zwiedził w Pesach Kolonię Petach Tikwe i okoliczne osady. Wycieczka wywarła na poecie wrażenie bardzo dodatnie.

PROCES SZOWINISTÓW ARABSKICH. W. Sychem odbędzie się proces przeciw kilku notablom arabskim, którzy pogróżkami odwieść usiłowal. wyborców arabskich od udziału w wyborach. Rząd palestyński ogłosił urzędowo, że zasądzony na 15 lat więzienia inicyator zeszłorocznych rozruchów w Petach Tikwah Abu Kiszk, nie będzie uwolniony, ponieważ szejkowie arabscy nie chcieli przyjąć gwarancyi za spokój i całość Petach-Tikwy,— gwarancyi, którą postawiono im za warunek amnestyi.

—o-o—

ZE ŚWIATA ŻYDOWSKIEGO.

HARDING A KOŁCZAK. Z inicyatywy amerykańskiego Czerwonego Krzyża i prezydenta Hardinga przeznaczono niewyczerpaną dotąd ilość kwoty imigrantów rosyjskich w wysokości 500 dla rozbitków armii Kołczaka. Prezydent Harding zarządził, aby okręt amerykański na koszt Ameryki zabrał rozbitków tych do Stanów Zjednoczonych a to w uznaniu zasług ich w walce przeciwko bolszewikom.

GWAŁTOWNA AGITACYA FORDA. Henri Ford znany antysemita rozwinął szaloną agitacyę za swoją kandydaturą na prezydenta Stanów Zjednoczonych. Dziesiątki tysięcy broszur odezw, ulotników służy tej agitacyi. Agitacya ta staje się zrozumiałą, jeśli się zważy, że przedsiębiorstwo Forda zamknęło swój bilans nadwyżką 167 milionów dolarów. Mimo to powszechnie przypuszczają, że Ford nie uzyska w najlepszym razie nie więcej jak 200 głosów kongresu demokratycznego o którego względy zabiega.

NOWA GWIAZDA MUZYCZNA. Prasa europejska zwraca uwagę na nową gwiazdę muzyczną p. Klarę Kwartin, córkę kantora amerykańskiego.

PLENARNE POSIEDZENIE ZJEDNOCZONEGO KOMITETU EMIGRACYJNGO. Przed kilkoma dniami odbyło się plenarne posiedzenie zjednoczonego komitetu emigracyjnego. Organizacya „Hijas" pozostaje w komitecie. Uchwalono zlikwidować biura w Londynie i Paryżu, stworzone natomiast Biuro Centralne Komitetu „Hijasu" w Rydze, Kownie, w Gdańsku i wielu innych miejscowościach przechodzą pod kierownictwo Centralnego Komitetu.

GMINY ŻYDOWSKIE NA WĘGRZECH okazują obecnie dążność do stworzenia centralnych organizacyi. Inicyatywę wziął w rękę wiceprezes kahału budapeszteńskiego dr. Lederer.

Z ARGENTYNY. Prezydent argentyńskiej republiki oświadczył się życzliwie w sprawie imigracyi do Argentyny. Zamierzone jest zwołanie w tej sprawie konferencyi.

„MENORA" Pod tą nazwą zaczął we Wiedniu wychodzić tygodnik ilustrowany w językach niemieckim, hebrajskim i angielskim.

Rolnicy żyd. w Ameryce. Według zapodań Amerykańsko-żydowskiego Związku rolniczego wynosi liczba żydowskich farmerów w St. Zjedn. około 75,000. Obszar uprawiany przez nich obejmuje z górą milion „acres" i przedstawia wartość 100 milionów dolarów.

Z sali koncertowej.

Stefan Frenkel. — Mieczysław Münz. — Selma Halban. — Kurz.

Symfonia hiszpańska Lalo jest ryzykowna próbą debiutu dla młodego skrzypka; tembardziej uznać należy wysokie kwalifikacye Stefana Frenkla już dziś posiadającego znaczne walory, wirtuozowskie w doskonale postawionej technice, która w parze z soczystym tonem i znaczną muzykalnością wróży koncertantowi dobrą przyszłość.

W programie ostatniego koncertu symfonicznego zamieszczono na szarym końcu Eroikę. Po długim czasie znów raz Beethoven. Kto posiada dar abstrakcyjnego słuchania, tj. abstrahowania od marnego wykonania, a słuchania tylko samej treści — wyjdzie na swoje nawet przy takiem graniu, a nawet życzyć sobie będzie, żeby tak może (w przyszłym sezonie) systematycznie wszystkie dzieła symfonie po kolei wykonano, coprawda choć odrobinkę staranniej przygotowane i lepiej interpretowane niż ostatnio. Wprawdzie nie przypuszczam, by właśnie na znak protestu przeciw jakości wykonania znaczna część publiczności wyszła (!) po II części symfonii, raczej obawa przed wystygnięciem obiadu (kwadrans na drugą!) skłoniła tych słuchaczów do wystawienia sobie takiego świadectwa ubóstwa, obawiam się jednak, że nawet cierpliwi słuchacze po tego rodzaju marszu żałobnym zaczną myśleć — o obiedzie. W szczegóły boję się wejść. W pięknym koncercie fortepianowym Rachmaninowa rozwinął Mieczysław Münz obok doskonałej mechaniki śpiewną kantylenę przy delikatnem traktowaniu licznych miejsc lirycznych, zwłaszcza bocznych tematów I i III części, dając wogóle dowód dojrzałego pojmowania granego utworu.

Po wielu latach odwiedziła nas Selma Halban—Kurz; cudny jej głos w średnicy i górze nic nie stracił ze swego jasnego i czystego blasku oraz tej dziwnej, naturalnej prostolinijności i jak za dawnych czasów posłuszny jest z niebywałą lekkością i pewnością wszelkiej brawurze technicznej. Najprawdziwsza muzyka przeczystego stylu z czasów dostojnej tradycyi Mahlerowskiej płynęła z aryi Mozartowskiej i pieśni Regera; pozatem cały program służył do pokazania bajecznej koloratury, która nigdy nie zawodzi przy podbijaniu publiczności. Wtórował doskonale na flecie p. Skawiński, akompaniował p. Kriss (specyalność: walc wiedeński).

Dr. Henryk Apte.

—o-o—

Teatr miejski opera i operetka.

„MAŁY KRÓL" — to młodociane dzieło twórcy „Bajadery" i „Księżniczki czardasza", Emmericha Kalmana, które następne sukcesy wymienionych utworów wywiodły na deski sceniczne. Treścią tej operetki są dzieje młodego monarchy, który w dążeniu do osobistego swobodnego wyżycia się i do zrzucenia z siebie więzów nakładanych etykietą i obowiązkami rządzenia traci wprawdzie tron, ale za to odnajduje serce ukochanej kobiety. Strona muzyczna nie stoi wprawdzie jeszcze na wysokości późniejszych utworów Kalmana, ale zawiera już w zarodku wszystkie zalety je odznaczające, a więc barwną i bogatą instrumentacyę, pełną inwencyi melodyjność i momenty wysokiego dramatycznego napięcia.

Wystawienie operetki budziło zainteresowanie wskutek występu p. E. Solarskiego w roli tytułowej. Eksperyment polegający na powierzeniu roli amanta operetkowego artyście dramatycznemu uważać należy w tym wypadku za udały, gdyż p. Solarskiego zarówno warunki zewnętrzne jak i miły a wyszkolony, choć niewielki organ głosu do tej roli predestynują, a pewna niezręczność w tańcu i ruchach (szablonowych ale niezbędnych od roli amanta w operetce) zniknie z biegiem czasu i z nabyciem rutyny. Ulubieńcy publiczności, pełna wdzięku p. Żelska i pełen humoru p. Minowicz zbierali, jak zazwyczaj, huczne oklaski. Głos p. Skrzyszowskiej nie stracił dotychczas nic ze swej pełni i czystości. Wystawiono operetkę w starannem przygotowaniu pod względem muzycznym i reżyseryi, w znakomitem tłomaczeniu p. Manberowej.

Dr. Z. A.

Odporne szkło.

Doświadczenia przeprowadzone z szklem borosylikatowem w Czechach, doprowadziły w ostatnich czasach do bardzo zadawalniających i sensacyjnych wprost rezultatów. W fabryce szkła „Resista" w Pilznie wytwarza się szkło, które jest niewrażliwe nawet na najsilniejsze zmiany temperatury i bardziej odporne na kwasy oraz alkalia, niż dotychczasowe najlepsze szkła tego rodzaju Fabryka produkuje obecnie wszelkie naczynia kuchenne ze szkła, cylindry naftowe, gazowe, oraz specyalne szkło chemiczne Wytwarzane naczynia zastępują w zupełności dotychczas używane naczynia kuchenne z innych materyałów, przewyższając je odnośnie do hygieny i oszczędzając dużo czasu, oraz opału. Gotowanie w nich i przyrządzanie potraw, odbywać się może na piecach kuchennych, gazowych itd. Naczynia owe tak przewyższają pod każdym względem dotychczas używane, że nie powinny zabraknąć w żadnym wzorowem gospodarstwie, tem bardziej, że odnośnie stłuczenia są bardziej odporne niż inne szkła. Zastępstwo objęła firma Adolf Ehrlich, w Krakowie-Podgórzu, ul. Legionów 14, która służy chętnie każdem wyjaśnieniem.

Celinie Rosenbaumówny z powodu śmierci błp. Ojca Jej wyrażają najgłębsze współczucie

Torbeówna, Bornsteinówna, Huttingerówna, Schwarzówna

Uchwały konferencyi odbudowy Jointu.

Warszawa, w maju.

Onegdaj zakończyła swe obrady konferencya odbudowy zwołana przez wydział Jointu. Na ostatniem posiedzeniu powzięto m. i. następujące uchwały:

Biorąc pod uwagę obecne prawne i walutowe warunki, konferencya uznaje za wskazane narazie udzielanie pożyczek złotych polskich. Pożyczki powinny być oprocentowane w wysokości 6 od 100 złotych polskich. Maksymalny termin spłaty pożyczki określa konferencya na lat 7. Finansową stronę odbudowy domów powierza się Bankowi Rosyjsko-Polskiemu (Bankowi dla Spółdzielni).

Wychodząc z założenia, że ilość zniszczonych budynków żydowskich w Polsce jest ogromna konferencya uznaje za pożądane odbudowanie jaknajwiększej ilości budynków zniszczonych. Ponieważ z drugiej strony fundusze przeznaczone na cele odbudowy są ograniczone, konferencya uznaje za wskazane udzielanie pożyczek li tylko do 50 proc. wartości całego budynku wraz z fundamentem, przyczem pożyczka indywidualna nie może w żadnym wypadku przekraczać 1100 złotych polskich.

O ogólnym charakterze działalności odbudowy przyjęta została uchwała następująca: Odbudowa zniszczonych osiedli z asygnowanych 441 tys. dolarów ze strony J. D. C. oddana jest do dyspozycyi i przeprowadzona przez odnośne społeczne organizacye odbudowy, z któremi JDC. ewentualnie robi układy. Strona finansowa tej akcyi, jak wydawanie i uiszczanie pieniędzy przeprowadza J. D. C. przez Bank. Spółdzielni asygnując odpowiedni fundusz, jako kapitał komandytowy, stopniowo podług zapotrzebowań.

Radny Trokenheim zgłosił wniosek, aby konferencya uchwaliła udzielenie kredytów na odbudowę synagog, domów modlitwy, jeszybot, talmud tor itd.

Przeszła uchwała kompromisowa, która brzmi: Konferencya zwraca się do Centrali JDC. w Nowym Jorku z prośbą o asygnowanie specyalnej sumy na odbudowę budynków społecznych w miejscowościach zniszczonych przez wojnę.

Przewodniczący p. senator Rafał Szereszowski wygłosił krótkie przemówienie, w którem w sposób jasny i rzeczowy przeprowadził paralelę między początkowym okresem działalności, JDC., a obecnemi wynikami, podkreślając wzmożoną działalność JDC. w dziedzinie odbudowy, poczem podziękował obecnym za współpracę i zamknął konferencyę.

Dr. Klumel w serdecznem przemówieniu zgłosił wniosek, aby wysłano depeszę dziękczynną naszym braciom w Ameryce i centrali JDC. za pomoc udzieloną ludności żydowskiej w Polsce.

Wniosek ten został entuzyastycznie przyjęty.

Ponadto wystosowano podziękowanie dyr. wydz. budowy JDC. w Polsce p. Freundowi za jego dotychczasową działalność.

KRONIKA.

Kraków, 15 maja 1923.

Celem uczczenia pamięci błp. Maryi Landesdorferówny złożył p. Z. H. w administracyi naszego pisma, jako w trzecią rocznicę śmierci Zmarlej Mp. 250.000 — na „Keren Hajesod".

—o-o—

W sprawie plant Dietlowskich i ulicy Dietla.

Kiedyż odezwie się Magistrat.

Od jednego z czytelników naszych otrzymaliśmy obszerny list, zwracający ponownie uwagę na straszny stan zaniedbania plant Dietlowskich i ulicy Dietla. Czytamy w tym liście: „W połowie marca zabrał się nareszcie zakład czyszczenia miasta do uprzątnięcia błota leżącego tygodniami na ulicy Dietlowskiej i przyległych ulicach. Ale zrobił to tak, że zgarnięto błoto ze środka ulicy na brzeg chodników w wysokie kupy i zostawiono je na pamiątkę gorliwości zakładu czyszczenia miasta. Pod wpływem gorąca rozsypuje się zeschnięte błoto w grudy, przedostaje się z powrotem do środka ulicy, a wiatr roznosi kłęby kurzu, który przechodnie wdychać muszą.

Ulice nie są całymi tygodniami ani zamiatane, ani skrapiane, trudno się wprost oprzeć wrażeniu, że niema się do czynienia z przypadkowem przeoczeniem magistratu, lecz z jakimś systemem niedbalstwa w stosunku do ulicy tak ruchliwej, jaką jest Dietlowska. Czyżby fakt, że ulica leży w dzielnicy żydowskiej był rozstrzygającym dla tego zaniedbania? Od siebie dodać musimy, że już niejednokrotnie zwracaliśmy uwagę na zaniedbanie dzielnicy żydowskiej, co rzecz jasna odbić się musi nietylko na estetycznym wyglądzie ulic, ale i na stosunkach sanitarnych. Nie przypuszczamy, że magistrat czeka z uporządkowaniem ulicy Dietlowskiej aż jakiś wysoki dygnitarz zechce tamtędy przejechać. Byłby to termin bardzo długi, zwłaszcza, że niema nadziei, aby skierowano powóz dygnitarza na ulicę Dietlowską. Zatem kiedyż nareszcie?

—o-o—

— POŻEGNALNE SŁOWA MARSZAŁKA FOCHA. Przy odjeździe z Krakowa marszałek Foch wypowiedział do prezydenta miasta Federowicza następujące słowa:

„Proszę pana, panie prezydencie, aby był pan wobec Rady miejskiej tłómaczem uczuć wdzięczności, jakie żywię dla całej ludności Krakowa. Dnie spędzone w waszem mieście i niezwykłe, z serca pochodzące przyjęcie, jakie zgotowaliście mi w Krakowie, będę zaliczał do najmilszych chwil w Polsce". Pożegnanie zakończył marszałek słowami: „Do widzenia panie prezydencie — życzyłbym sobie gorąco znaleźć się jeszcze raz między wami!"

— SZEF SZTABU GENERALNEGO ANGIELSKIEGO W KRAKOWIE. Jutro we środę pociągiem z Wiednia o godz. 10.35 rano przybywa do Krakowa lord Caven, szef sztabu armii angielskiej. Lordowi Cavenowi towarzyszy w podróży małżonka. Przed południem zwiedzą goście osobliwości Krakowa, poczem podejmowani będą śniadaniem przez inspektora armii gen. Szeptyckiego. Po południu p. Caven uda się na ćwiczenia wojskowe na Pasterniku, a po powrocie goście podejmowani będą u ks. Radziwiłłów w Babicach. Na powitanie gości przybędą na dworzec przedstawiciele władz. Lord Caven z małżonką opuszczą Kraków tego samego dnia wieczorem, udając się w dalszą podróż do Warszawy.

— TYDZIEŃ CZERWONEGO KRZYŻA będzie obchodzony w całej Polsce w czasie od dnia 20 do 27 bm. włącznie. Jak wiadomo, Tydzień taki ma na celu popularyzowanie idei Czerwonego Krzyża i przysporzenie środków dla utrzymania bytu i realizacyi doniosłych zadań tej humanitarnej instytucyi. Na społeczeństwie polskiem ciąży obowiązek zarówno żywotnego zainteresowania się sprawami Czerwonego Krzyża jak i intenzywnego poparcia go, a to w pierwszej linii przez masowe wpisywanie się na jego członków. Tydzień rozpocznie [illegible]mu Zielonych Swiąt tj. dnia 20 bm.

— LOSOWANIE SĘDZIÓW PRZYSIĘGŁYCH na czerwcową kadencyę w krakowskim sądzie okręgowym odbyło się przed kilku dniami w obecności prezesa Pelca, prokuratora Brasona, sędziów dra Lizaka i dra Hubaczka, oraz delegata Izby adwokackiej dra Grossa. Jako główni sędziowie przysięgli wylosowani zostali: Władysław Bartel urzędnik, Leon Biliński urzędnik, Wład. Bochnak właść. realn., Jak Budkiewicz wł. realn., Wacław Dudkiewicz urzędnik, Ludwik Franczak wł. kawiarni, Artur Fritsch wł. realn., Józef Guzikowski wł. realn., Eugieniusz Jakesch przemysłowiec, Tadeusz Josse urzędnik, Jerzy Jutkiewicz urzędnik, Jan Kalinowski kupiec, Wincenty Kapusta restaurator, Karol Kilian urzędnik, Jan Legutko rolnik, Stanisław Lewandowski urzędnik, Józef Litawski kupiec, Adam Łukasiewicz wł. realn., Jan Mieszkowski urzędnik, Zygmunt Nużkowski restaurator, Wojciech Olszowski kupiec Wojciech Ostręga kupiec, Józef Płonka zegarmistrz, Kazimierz Radwański urzędnik, Franciszek Richter elektrotechnik, Władysław Ropski pośrednik, Bronisław Sikorski kupiec, Kazimierz Skąpski urzędnik, Józef Staśko urzędnik, B. Stypuła właść. realn., dr F. Szafrański wł. realn., J. Szypulski wł. realn., J. Wilkosz wł. składu aptecznego,

Br. Wyganowski wł. realn., Ign. Zakrzewski dyr. P. T. H. i J. Zapolski wł. realn. Przysięgli zastępcy: E. Huttinger prywatny, T. Jabłoński fotograf, P. Królikowski wł. realn., J. Luszowicz tapicer, T. Marszałek kamieniarz, G. Rapalski wł. realn., M. Sroka wł. restaur., T. Szczeklik wł. realn, J. Wilczyński właść. realn.

Nowa kadencya przysięgłych rozpoczyna się 4 czerwca rozprawą Jana Cabała o zbrodnię rabunku. Kadencya potrwa krótko, gdyż rozpisano tylko kilka rozpraw.

— **LIKWIDACYA MIEJSKIEGO URZĘDU MIESZKANIOWEGO.** Jak się dowiadujemy w ostatnich dniach został zlikwidowany miejski urząd mieszkaniowy, a sprawy dotyczące spornych kwestyi mieszkań przekazane zostały Wydziałowi Ib magistratu. Zaznaczyć należy, że nadal funkcyonuje mieszkaniowy urząd rozjemczy, gdzie odbywają się rozprawy w sprawie czynszów.

— **OTWARCIE BIURA ZASIŁKOWEGO DLA REZERWISTÓW.** W Magistracie krakowskim otworzono Biura zasiłkowe dla rezerwistów. Kierownikiem tych biur został r. mag. Nowak, dotychczasowy kierownik miejskiego urzędu mieszkaniowego.

— **ZNACZNE PODROŻENIE TYTONIU.** Wczoraj weszła w życie nowa taryfa tytoniu, papierosów i cygar. Nowe ceny są następujące: Cygara: Hawanna 1900 mp., Belweder 1500 mp, Wawel 1350 mp., Brytanika 1300 mp, Trabuko 1150 mp, Kuba 1000 mp. Portoriko 750 mp — Papierosy: Sfinks 300 mp, Dames, Kalif i Kedyw po 270 mp., Egipski 250 mp., Sejmowe sztuka 160 mp. Prezydenty i Damskie po 150 mp. Tytonie: Kir 100 gr 36000 mp., Ksanti 100 gr 30.000 mp., najprzedniejszy sułtański 100 gr 25.000 mp., macedoński 100 gr 22.500., najprzedniejszy turecki 25 gr 8750 mp., średni 25 gr 3375 mp., kresowy 25 gr 2500 mp. Tytoń fajkowy 25 gr 1500 mp., zwyczajny 25 gr 1125 mp.

Wczoraj w trafikach krakowskich sprzedawano wyroby tytoniowe po nowych cenach.

— **TYFUS W WIĘZIENIU KRAKOWSKIEM.** W ostatnich dniach zaszło w więzieniach sądu okręgowego karnego w Krakowie kilka wypadków podejrzanych zachorowań wśród więźniów. Lekarze więzienni stwierdzili u chorych tyfus brzuszny. Na tychmiast izolowano więźniów, którzy znajdowali się w części budynku, gdzie wybuchła epidemia, a resztę poddano obserwacyi. Wczoraj z powodu izolacyi więźniów kilka rozpraw nie doszło do skutku.

— **WYBUCH ETERU NA ULICY. — KILKA OSÓB RANNYCH.** Niezwykły wypadek zdarzył się wczoraj w południe na ulicy Lwowskiej w Podgórzu. Środkiem ulicy jechał wózek z bańkami eteru, wiezionymi do drogueryi p. Sticha. Nagle z niewytłumaczonej przyczyny nastąpiła eksplozya, a palący się płyn poparzył ciężko kilku przechodniów przypadkowych. Dotkliwym poparzeniom drugiego stopnia ulegli: 8-letni Adolf Maryańczyk, uczeń 3 klasy szkoły powszechnej i 18-letnia Elżbieta Kaszluga; oboje odnieśli rany na nogach. Na miejsce wypadku, który wywołał olbrzymie zbiegowisko, przybyło natychmiast zawezwane pogotowie. Lekarz przewiózł rannych w groźnym stanie do szpitala św. Łazarza. Wskutek wybuchu eteru doznało nadto lżejszych oparzeń kilka osób, które nie czekały na przybycie pogotowia ratunkowego.

— **OFIARA WISŁY.** Wczoraj rano dwóch mężczyzn jadąc łódką z Dębnik na lewy brzeg Wisły spostrzegło w odległości 4 metrów od brzegu w pobliżu kościoła na Skałce leżącą na dnie w głębokości 60 cm. zwłoki kobiety, zwrócone twarzą na dół. Mężczyźni wydobyli zwłoki z rzeki i złożyli je na brzegu. Po dokonaniu oględzin przez komisye sądowo-lekarską zwłoki zostały przewiezione do zakładu medycyny sądowej. Na ciele nie znaleziono żadnych obrażeń. Policya wdrożyła dochodzenia celem stwierdzenia identyczności zmarłej. Okazało się, że była to 54-letnia Agnieszka Mika, służąca u p. Wypychalskiego przy ulicy Grzegórzeckiej l. 16. Tragicznie zmarła od kilku [illegible] cierpiała na epilepsyę i często miewała ataki chorobliwe. Dnia 12 bm. wydaliła się Mikówna z domu z zamiarem pójścia na Skałkę. Tam widocznie w przystępie ataku epilepsyi wpadła do wody i utonęła.

— **TRAGICZNA ŚMIERĆ CHŁOPCA.** W niedzielę wieczorem z dachu domu pod l. 32 przy ul. Krupniczej spadł 11-letni Tadeusz Ćwiertnia, ponosząc śmierć na miejscu. Wedle zeznań przesłuchanych na miejscu świadków chciał nieszczęśliwy zejść z dachu tego domu na sąsiedni niższy dach i w tym celu [illegible] się muru. W chwili, gdy chłopiec zawisł w powietrzu, usunęły się cegły z pod jego rąk i Ćwiertnia runął na kamienny bruk, rozbijając sobie głowę. Zwłoki przewieziono do zakładu medycyny sądowej.

— **UCIECZKA Z DOMU OBŁĄKANYCH.** Do policyi doniesiono, że wczoraj zbiegł z zakładu dla umysłowo chorych w Kobierzynie Jan Jabłoński (lat 40). Jest to znany na bruku krakowskim włamywacz.

———o-o———

ZE SPORTU.

WIEDEŃ. Amateure—Waf (mistrz. kl. A) 1:0. Bramkę strzelił Saffer. Sportklub—Admira 4:0 (2:0). Silna przewaga Sportklubu. Bramki strzelili Karol Kannhauser (2), Powolny i Giebisch.

BUDAPESZT. MTK—MAC 3:1 (:0). Vas—UTE. 2:1. Törekves—Kispesti 1:1 (0:0). Zuglot—3 Obwód 4:1 (2:1). FTC.—BTC 3:3 (2:2).

PRAGA. AC. Sparta—Victoria Žižkov 5:0 (1:0). Bezwzględna przewaga Sparty nad ambitnie grającym przeciwnikiem. Bramki strzelili: Koželuh, Dvoracek (2), Hajny (2). Meteor Vinohradi—AFK. Vrsovice 3:2 (1:2).

MADRYT. Makkabi (Berno) bije po pięknej grze Real Sportklub 3:1. 15.000.

BIEG ROZSTAWNY „NA PRZEŁAJ PRZEZ WIEDEŃ". Trasa 7½ km. Kategorya damska 2650 m. 1) WAC. 17 m 28 s. (stary rekord 17 m 47,5 sekund).2) WAF. 17 m 38.3 sekundy), 3) Rapid 18 m 17.2 sekundy, 4) Hakoah 18 m 30 sekund. — W biegu kobiet zwyciężyła SK. Danubia 11 minut 58.5 sekundy.

———o-o———

Z teatru, literatury i sztuki.

— **Z TEATRU ŻYDOWSKIEGO.** Dziś we wtorek po raz ostatni świetna sztuka Andrejewa „Ten, którego biją po twarzy" w znakomitem wykonaniu całego zespołu. W środę tragedya An-skiego „Dzień i noc", grana z niemniejszem powodzeniem od „Dybuka". We czwartek premiera głośnej sztuki Bimki p. t. „Złodzieje". Będzie to jedna z ostatnich premier Wileńczyków w naszem mieście.

— **Z TEATRU IM. J. SŁOWACKIEGO.** Dzisiaj po raz trzeci w tym sezonie „Horsztyński", z pp. Galową, Mazarekówną, Sosnowskim, Jednowskim i Białkowskim na czele.

Jutro po południu o godz. 3.30 „Czupurek" zakupiony przez Kuratoryum dla najmłodszych uczniów szkół krakowskich; wieczorem wraca na afisz po długiem niegraniu atrakcyjna sztuka Jewreinowa „To co najważniejsze" w świetnej obsadzie premierowej z p. Nowakowskim na czele.

— **Z OPERY I OPERETKI.** Tad. Orda znakomity bas-baryton opery w Paryżu i Warszawie wystąpi jeszcze jeden raz w prześlicznej operze Pucciniego pt. „Tosca" w partyi „Barytona Scarpia" dziś we wtorek 15 maja br. o godzinie 7.45 wiecz. Jutro we środę 16 maja br. „Mały Król" (Królewiątko) z występem E. Solarskiego. W sobotę dnia 19 maja „Lohengrin" W niedzielę dnia 20 maja o godzinie 4 popołudniu „Mały Król" (Królewiątko).

— **Z BAGATELI.** Dziś (wtorek) po raz 7-my sztuka P. Frondaie'a pt. „Syn pustyni".

———o-o———

TRUPA WILEŃSKA.

Wtorek: „Ten, którego biją po twarzy".
Środa: „Dzień i noc".

TEATR MIEJSKI IM. J. SŁOWACKIEGO.

Wtorek. „Horsztyński".
Środa popoł.: „Czupurek".
Środa wiecz.: „To co najważniejsze".

TEATR BAGATELA.

Wtorek: „Syn pustyni".
Środa: „Syn pustyni".

OPERA I OPERETKA.

Wtorek: „Tosca" (występ T. Ordy).
Środa: „Mały Król" (występ E. Solarskiego).

— **MORIAH,** miesięcznik młodzieży żydowskiej. Wyszedł już II nr. miesięcznika „Moriah". Zawiera on prace: **Dra M. Bienenstocka: A. D. Gordon; J. Rosenzweiga: Venit res ad triarios; Ch. Löwa: Z ksiąg iluzyi; Dra I. Schwarzbarta: Judaeos delendos esse (Cz. II); Maksa Rosenbuscha: Heine — Żyd problematyczny; Wspomnienie pośmiertne o Z. Brombergu-Bytkowskim i Drze M. Bienenstocku. Cena 2000 mk. Do nabycia w związku Przedwit Haszachar, Kraków, Stradom 15.**

ZE SPRAW WYCHOWAWCZYCH.

SZKÓŁ BEZ BOISK BYĆ NIE POWINNO. Z inicyatywy wydziału wychowania fizycznego i hygieny szkolnej ministeryum oświaty zawiadomiło władze budowlano-szkolne, żeby w planach i rozbudowie nowych szkół stanowczo uwzględniali boisko szkolne, wzgl. wzgl. plac do gier i ćwiczeń.

Ministeryum staje tu na gruncie nowych poglądów lekarskich, orzekających, że gimnastyka w zamkniętych, dusznych pomieszczeniach przynosi młodym organizmom więcej szkody, niż pożytku.

MINISTERYUM OŚWIATY MA OTWIERAĆ KLASY DLA DZIECI NIEDOROZWINIĘTYCH. Departament I (szkolnictwa powszechnego) ministeryum oświaty, wypełniając odnośną uchwałę konferencyi kuratorów szkolnych, rozpoczął przygotowania celem otwarcia z czasem w szkołach powszechnych równoległych klas niższych dla dzieci, zdradzających opóźnienie rozwoju umysłowego lub specyalnie niezdolnych.

Dzieci te były obecnie w szkołach powszechnych traktowane na równi z dziećmi normalnemi i skutkiem tego żadnych postępów nie były w stanie wykazać.

Klasy równoległe dla dzieci niedorozwiniętych mają być otwierane częściowo już z początkiem przyszłego roku szkolnego, tj. od 1-go września.

NOWY SYSTEM EGZAMINÓW WSTĘPNYCH DO SZKÓŁ ŚREDNICH W WARSZAWIE. Nauka w szkołach powszechnych i średnich w Warszawie trwać będzie do końca czerwca tj. do 28 tego miesiąca. Od 16 czerwca rozpoczną się w szkołach średnich egzaminy wstępne, które w tym roku przeprowadzone będą nowym systemem lekcyjnym. System ten polega na tem, że ze zdającemi egzamin [illegible] się będą lekcye przez szereg dni. Tym sposobem nauczyciele łatwiej i gruntowniej ocenią stopień przygotowania i rozwoju umysłowego egzaminowanych.

Listy z kraju.

BRZESKO. (Czy tak postępuje urzędnik?) Piszą nam z Brzeska: Dnia 11 bm. doręczono z poczty tutejszej jednemu z kupców frachty na przesyłki pocztowe, które znajdowały się w urzędzie pocztowym już od 8 bm. Odbiorca, chcąc uzyskać trzydniowy termin, przysługujący mu ustawowo do podjęcia przesyłki przesianej za zaliczką, zwrócił się do urzędnika z uzasadnionem żądaniem, aby mu potwierdził, że frachty zostały mu dopiero 11 doręczone a nie 8. Urzędnik prośbę tę odrzucił, odsyłając kupca na drogę doniesienia. Zapytujemy czy urzędnik odnośny w urzędzie pocztowym w Brzesku po to jest na swem stanowisku, by spełniać obowiązek dla publiczności, czy też po to, aby ją szykanować. Fakt, że odbiorca był Żydem nie stanowi wszak ustawowej podstawy do szykan. Może odnośny urzędnik sam uzna, że postępowanie jego jest niewłaściwe, a w przeciwnym wypadku może dyrekcya poczty w Krakowie jako władzą przełożona przypomni urzędnikowi poczty w Brzesku, jakie są jego obowiązki.

BOBOWA. (Stosunki w Kahale). Czas by był, aby nareszcie nastał porządek w naszym kahale. Od trzech lat „urzęduje" p. Aron Kraus jako komisarz rządowy, ale jak urzęduje, o tem świadczy cała gospodarka kahalna. Stara bóżnica niszczeje z każdym dniem, grozi jej niebezpieczeństwo zawalenia. W podobnym stanie znajduje się łaźnia. Słupy w płocie cmentarnym przegniłe, żadnej kontroli nad całą tą gospodarką niema. Starostwo w Grybowie stosunki te toleruje i nie załatwia od trzech lat leżącego protestu. Możeby nareszcie ludność żydowska Bobowej zażądała energicznie sanacyi tych skandalicznych stosunków.

———o-o———

PROJEKT ZNIESIENIA WOJEWÓDZTWA TARNOPOLSKIEGO, A UTWORZENIA RZESZOWSKIEGO. Dzienniki lwowskie donoszą: Projekt zniesienia województwa tarnopolskiego, jakkolwiek jest brany pod rozwagę, dotychczas nie był jeszcze ściśle i ze szczegółami omawiany przez kompetentne czynniki. W razie zniesienia województwa tarnopolskiego i podzielenia go pomiędzy województwo lwowskie i stanisławowskie, utworzonoby województwo rzeszowskie, do którego weszłaby część północno zachodnia województwa lwowskiego.

ZJAWISKA ASTRONOMICZNE. W maju będzie można obserwować gołem okiem następujące zjawiska astronomiczne: Dnia 15 (wtorek) Nów księżyca o godz. 23.6. Dnia 19 (piątek) Mars w złączeniu z księżycem o g. 5.1 (Mars o 6 stopni na północ od księżyca). Dnia 23 (środa) Pierwsza kwadra księżyca o godz. 15.4. Dnia 26 (sobota) Saturn w złączeniu z księżycem o godz. 15.4 (Saturn o 0,4 stopnia na południe od księżyca). Dnia 28 (poniedziałek) Jowisz w złączeniu z księżycem o godz. 10,3 (Jowisz o 2,9 stopnia na południe od księżyca).

Wieczór choreograficzny baletu rosyjskiego.

(Sala teatru Słowackiego).

Względy gościnności nakazują okazać więcej li tości wobec wykonawców „wieczoru choreograficznego" pp. Zabojkiny, Remisławskiego i Pawłowej, niż wykonawcy okazali wobec publiczności.

Dlatego ograniczę się tylko do kilku uwag: Wartość artystyczna produkcyi pp. Zabojkiny, Remisławskiego i Pawłowej (istnieje jeszcze inna p. Pawłowa — pono lepsza), stała w rażącej dysproporcyi do wielkości afiszów, które szumnie rozgłaszały wieść o balecie. Wykonawcy stanowczo nie zoryentowali się w sytuacyi i kulturze Krakowa. Może w jakiejś zapadłej mieścinie mogliby prędzej liczyć na to, że publiczność nie pozna się na różnicy między chwilami prawie, że podmiejskiem, sztukmistrzowstwem a sztuką.

Zupełnego fiaska nie mógł nawet złagodzić Mazur Wieniawskiego, obliczony snać na pobłażliwość patryotyczną.

Więcej słów nie warto tracić, choćby dlatego aby nie uwypuklać wad tego wieczoru.

(y)

Przegląd gospodarczy.

TARYFY KOLEJOWE. Rada kolejowa wypowiedziała się za deklasyfikacyą podkładów i sleeprów, oraz wprowadzeniem taryfy wyjątkowej na wywóz drzewa obrobionego. Co do obniżenie zaś stawek dla drzewa nieobrobionego oraz w obrocie wewnętrznym komitet taryfowy i rada kolejowa uznały za konieczną rewizyę obecnie obowiązujących stawek. Ponadto na ostatniem posiedzeniu rady kolejowej przyjęto rezolucyę następującą: zgodnie ze stanowiskiem zajętem przez komitet taryfowy uznaje państwowa rada kolejowa przeprowadzenie rewizyi taryf przez przeklasyfikowanie towarów za sprawę nieodzowną i pilną. Ze względu na to, że całkowitej takiej rewizyi nie będzie można przeprowadzić bezzwłocznie, rada kolejowa zatwierdzając uchwały komitetu taryfowego, uważa natychmiastową częściową rewizyę za bezwarunkowo konieczną. W sprawie tej toczą się pertraktacye z Ministerstwem kolei żelaznych, Przemysłu i handlu, oraz skarbu, tak, aby odnośne rozporządzenia były wydane jak najrychlej.

WYWÓZ JAJ WSTRZYMANO. Z polecenia ministra spraw wewnętrznych gen. Sikorskiego nadzwyczajny komisarz do walki z drożyzną p. Hartleb polecił wstrzymać stemplowanie przez komisaryat nadzwyczajny frachtów na wywóz jaj za granicę.

GDAŃSKIE INSTYTUCYE FINANSOWE W POLSCE. W związku z zaostrzeniem stosunków polsko-gdańskich ministeryum skarbu — jak się dowiadujemy — zamierza poddać rewizyi swój stosunek do istniejących na terenie Polski ekspozytur gdańskich instytucyi finansowych.

WZROST KOSZTÓW UTRZYMANIA. Według danych stwierdzonych przez komisyę do badania wzrostu kosztów utrzymania, w pierwszej połowie maja ceny wzrosły o 6'29 proc. w porównaniu z kwietniem.

KOMISARZ OSZCZĘDNOŚCIOWY PRZY MIN. SKARBU. Jak podaje „Gazeta Poranna" utworzenie stanowiska nadzwyczajnego komisarza oszczędnościowego przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych ma być zaniechane, natomiast przywrócony ma być państwowy komisarz oszczędnościowy przy Ministerstwie Skarbu, z szerszymi pełnomocnictwami niż poprzedni i z szerszym zakresem działania.

KOMUNIKACYA TOWAROWA MIĘDZY POLSKĄ A AUSTRYĄ. Z dniem 30-tego kwietnia br. weszło w życie rozporządzenie ministra kolei żelaznych, w przedmiocie uzupełnienia postanowień o bezpośredniej komunikacyi towarowej między Polską i Austryą. Tekst rozporządzenia ogłoszono w numerze 46-tym dziennika ustaw.

PODWYŻSZENIE WYSOKOŚCI WPŁAT CZEKOWYCH PKO. Przekazy czekowe PKO. płatne w urzędach państwowych w miejscowościach posiadających oddziały PKKP. mogą obecnie opiewać na sumę do wysokości 5 milionów mk. Dotychczas w urzędach tych przyjmowano kwoty do wysokości 1 miliona marek. We wszystkich zaś pozostałych urzędach dotychczasową maksymalną kwotę przyjmowaną na przekazy czekowe podwyższono do wysokości 500 tys. mk. Zmiana ta stanowi bardzo znaczne ułatwienie przy manipulacyi przesyłania pieniędzy przez PKO. w większych obrotach pieniężnych.

USTAWA O ZŁOTYM. W związku z planowanem, przystąpieniem do wybijania polskiej monety złotej, ministeryum skarbu przygotowała projekt ustawy, w której będzie ściśle określona zawartość kruszcowa przyszłego złotego, ustawa wrześniowa bowiem o złotym zawartości tej nie określiła.

Ustawa wspomniana w najbliższym czasie złożona będzie sejmowi.

Z giełdy.

Kraków, 14 maja.

Zwyżka na rynku akcyj przybrała dziś charakter niezwykle gwałtowny. Prym wiodły akcye „średnie", jak poszukiwane bardzo Tepege oraz Trzebinia mydło, które zyskały z dnia na dzień blisko 100 proc. i Siersza górnicza (+ 140.000). Silnie zwyżkowały również: Zieleniewski (+ 150.000) Cegielski (+ 150.000), Górka (+ 80.000). W innych papierach różnice kursowe nie były tak wybitne. Ku końcowi nastąpiło pewne osłabienie, jako reakcya przeciw zbyt nagłej zwyżce.

Waluty i dewizy:

	Transakcye	
	14 maja	12 maja
Dolary St. Zjed.	49500	49000
Dolary kanad.	—	—
Funty szterling	227000	226000—225500
Floreny holend.	—	19300
Franki francuskie	3285	3300—3225
Franki belgijskie	—	—
Franki szwajcars.	8950	8850—8790
Liry włoskie	2375	2500—2430
Leje rumuńskie	—	—
Marki niemieckie	1'18	1'18
Korony szwedzkie	—	—
Korony duńskie	—	—
Korony norweskie	—	—
Korony austrjack.	0'72—0'71½	0 69½
Korony czes.-słow.	1490	1460
Korony węgierskie	9'30—10'00	—

Akcye bankowe, handlowe i przem.:

	Transakcye	
	14 maja	12 maja
Polski Bank Przem. I-VIII	30000—33000	29000—30000
Bank Hipoteczny	—	—
Bank Małopolski	—	17000—19000
Ziemski Bank Kredyt.	22500	20000
Powszechny Bank Kred.	—	—
Bank Komercyalny I—IV	—	—
Bank Zw. Sp. Zarobkow.	150000	135000
Polskie Tow. handl.	17000—20000	16500—18000
Handl. Sp. akc. „Impex"	1800—2200	1600—1800
„Pharma" Mag. Jawornicki	65000—70000	56000—61000
„Polski Gleb"	4500—5000	4300—4500
C. Hartwig, Poznań	—	—
Żegluga Polska	6200—6400	6000
Warsz. Tow. Trans. i Żeglug.	—	—
Zieleniewski I—IV	385—490000	305—360000
H. Cegielski, Poznań	650—750000	530—600000
Parowozy I-III.	90000—98000	75000—83500
„Automotor" fabr. samoch.	—	19000—22000
„Lemiesz" fabr. masz. roln.	—	—
„Trzebinia" żel.	66000—72000	60000—68000
Zakłady amunic. „Pocisk"	27000	25000—29000
Huta żelazna, Kraków	—	—
W. Kucharski fabr. metal.	—	—
Herzfeld-Victorius, odl. żel.	—	—
Fab. Portl.-Cem. Szczakowa	—	—
„Górka" fabryka cementu	390—480000	350—400000
Sierszańskie Zak. Gór. S. A.	300—390000	220—250000
„Tepege" Tow. dla prz. gór.	120—185000	86—100000
Ska akc. przem. naft. i g. z.	—	—
Karpackie Tow. naftowe	—	—
Akc. Tow. naft. „Galicya"	—	—
A. T. dla przem. oleju skal.	—	—
Polska Nafta	43000—45000	40000—43000
„Oikos" T. A.	—	18000—19000
„Pezet" Powsz. zakł. bud.	—	—
Syndykat koszyk. Kraków	—	20000—25000
Fabr. przet. tł. w Trzebini	150000	90000
„Krakus" Zj. fab. prz. wysk.	70000—79000	70000—72000
Fabr. cukru w Chodorowie	160—195000	155—167500
Fabr. porcel. w Ćmielowie	80000—82000	72000—78000
Elektr. w Sierszy I-IV	32000—38000	34000—36000
F. W. Niemojowski	50000—52000	46000—48000
Fabr. kapeluszy w Myślen.	—	—

Giełda warszawska z dnia 14 b. m. (PAT) Dolary Stanów Zjedn. tranz. 47750, sprzedaż 47980, kupno 47520. Dolary kanad. 46860. Franki fr. —'—. Marki niemieckie tranz. 1'00.

Czeki: Belgia tranz. 2745—2730, sprzedaż —'— kupno 2717. Berlin tranz. 1'00, sprzedaż 1'01, kupno 0'98. Holandya tranz. 18875—18750 Londyn tranz. 222750—220750, sprzedaż 221750, kupno 2199.0. Nowy Jork tranz. 47750 sprzedaż 47980, kupno 47520. Nowy Jork drob. 47930, kupno 47470. Paryż tranz. 3175—3155, sprzedaż 3170, kupno 3140. Praga tranz. 1435—1422½. Szwajcarya tranz. 8650—8575, sprzedaż 8625, kupno 8535. Wiedeń tranz 0'68½—0'68¾, sprzedaż 0'66½, kupno 0 65½. Włochy tranz. 2345—2330. Sztokholm 12775.

Końcowe kursa dewiz w Zurychu z 14 bm. (PAT.) Berlin 0.0119 (0.01.33). Holandya 217.75 (217.80). Nowy Jork 556 (553¾). Londyn 25 69 (25'71). Paryż 36'80 (35'75) Medyolan 27 (27'16). Bruksela 31'70. Kopenhaga 104'50. Sztokholm 148. Chrystyania 82 50. Madryt 84'70. Buenos Aires 201. Praga 16 52½ (16'54). Budapeszt 0'10½ (0 10½). Bukareszt —'—. Belgrad 5'80 (5'80). Sofia 4'45 (4'44). Warszawa 0.0116 (0.0116). Wiedeń 0'0078 (0'0078⅛). Austr. korona stemplow. 0 0078¼ (0'0078¼).

Liczby w nawiasie oznaczają kurs dnia poprzedniego.

Kursa dewiz w Berlinie z 14 bm. Amsterdam Holandyo 18200. Włochy 2260. Londyn 215.000. Nowy Jork 46500. Paryż 3060. Szwajcarya 8560. Praga 1350. Polska marka 93½. Dolar 46000. Tendencya chwiejna.

—o-o—

Sprawa rekwizycyi mieszkań na komisyi prawniczej.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa. (M) Na posiedzeniu sejmowej komisyi prawniczej pos. Gdyk referował wniosek o przedłużenie ustawy o rekwizycyi mieszkań na jeden rok. Pos. Hartglas oświadczył się za odrzuceniem wniosku i za zniesieniem ustawy wogóle. Po dyskusyi przyjęto wniosek pos. Marka, aby ustawę przedłużyć na pół roku licząc od dnia 25 maja.

Na posiedzeniu podkomisyi prawniczej pos. Lieberman referował projekt amnestyjny, który różni się znacznie od projektu rządowego i między innemi obejmuje nie tylko przestępstwa polityczne lecz także pospolite i prasowe, wynikające z pobudek społecznych i narodowych. Dyskusyi nie ukończono.

Projekt ustawy o finansach komunalnych.

Warszawa. (AW) Jak donosi „Gazeta Warszawska" wniosi minister skarbu Grabski wnosi do sejmu interpelacyę i doniosły projekt ustawy dotyczący tymczasowego uregulowania finansów komunalnych.

Produkcya węgla na G. Śląsku w kwietniu.

Katowice. PAT. Wedle danych statystycznych za miesiąc kwiecień na ogólną liczbę 1,911.069 ton węgla kamiennego, wydobytego na polskim Górnym Śląsku w kwietniu, zapotrzebowanie polskie wyniosło 1,022.562 ton, do Niemiec wysłano 536.560 ton. Wogóle wysłano za granicę 776.106 ton. Co się tyczy samej dostawy węgla, na ogólne zapotrzebowanie 141.183 wagonów kolej dostarczyła 141.086 wagonów.

Kronika telegraficzna.

— „Wiener Morgen Zeitung" donosi, że w Budapeszcie sroży się w zastraszający sposób epidemia tyfusu plamistego. W Budapeszcie panuje z tego powodu wprost panika.

— Święto Joanny d'Arc, obchodzone było w całej Francyi i w Zagłębiu Ruhry. Wszędzie odbywały się pochody, miasta były udekorowane.

— Rząd sowiecki doręczył agentowi angielskiemu w Moskwie odpowiedź na ultimatum rządu angielskiego.

— Z Berna Szwajc. wyjechał doi Lozanny przedstawiciel departamentu politycznego, aby wdowie po Worowskim złożyć kondolencyę w imieniu Rady związkowej.

— Rząd jugosłowiański postanowił zredukować liczbę urzędników państwowych o 10%.

— Komunista Perl oraz niemiecki poseł komunistyczny Höllein pozostający w więzieniu, zawiadomili zarząd więzienny, że rozpoczynają głodówkę.

— Funkcyonaryusze poczt, telegrafów i telefonów w Antwerpii postanowili strejk generalny.

— „Rzeczpospolita donosi, iż wizyty rumuńskiej pary królewskiej w Polsce nie należy oczekiwać wcześniej, jak między 10 a 20 czerwca.

—o-o—

Drobne ogłoszenia.

Oddaje się bieliznę damską do szycia do domu. Danzig, Kraków, Starowiślna 51, I. p. Tamże poszukiwana prasowaczka. 765

Zdolna panna z kilkuletnią praktyką sklepową, ukończonym kursem handlowym, pisząca na maszynie obejmie jakąkolwie kposadę. może objąć interes na rachunek — za kaucyą. Zgłoszenia Silber, Poste-restante, Tarnów. 471

NIEZWLEKAC!

Nadeszły do znanej solidnej firmy: **GIZELA BRAND,** Kraków, Starowiślna L. 6, **PANTOFELKI** irchowe, szewrowe w kolorach: popiel., bronz., drap., czarne, białe, pop.-komb. z lak., drap. komb. z bronz. bronz. komb. i t. p. Na składzie nadzwyczaj piękne **OBUWIE.**

UWAGA: czółenka szewr. po Mp. 85.000, lakierki Mp. 120.000, czółenka bronz.-szewr. Mp. 110.000. Sandały i prunelki. 758

Dla klasy pracującej opust.

ABAZURY 596

do lamp elektr., gaz., naft. gotowe i na zamów. oraz

LAMPY ELEKTR.

biurowe, na szafki n., wiszące, ścienne stylowe. — Wytwórnia Inż. Jastrzębskiego, Sławkowska 30.

Poszukuje się panny

(dochodzącej) do 3 i pół letniej dziewczynki na dogodnych warunkach. Zgłoszenia W. Königsberger, Krakowska 13. 463

Kasyno Sopoty

WOLNE MIASTO GDAŃSK

Cały rok otwarte

Baccara Roulette

Minimum 1.000 Mk.
Maximum 600.000 Mk.

762

Żądać Kasyno-broszurę i gazetę ★ Biura zastępstwa we wszystkich miastach głównych w kraju i zagranicą.

PANNA 473

z dłuższą praktyką biurową, pisząca biegle na maszynie znająca dokładnie język niemiecki oraz obeznajomiona z buchalteryą, pragnie zmienić posadę. Wiadomość pod „S. S." w Adm. N. Dz.

Katalog bardzo ciekawych i zajmujących **książek**

218 **wysyła na żądanie DARMO**

Księgarnia M. Wahla w Przemyślu.

Na wysyłkę dołączyć znaczek pocztowy.

SCHIMMEL & Co.

fabryka olejków eterycznych, essencyi i chemicznych produktów

w MILTITZ koło LIPSKA

Reprezentacja dla Małopolski i skład

M. KOHN, Lwów ul. Teatyńska 7.

Sprzedaż wyłącznie w oryginalnem opakowaniu po cenach fabrycznych. 775

Wafle! Andruty! Wafle!

poleca p. t. Cukiernikom i Kupcom 460

„ORLĘ" Pierwsza Krakowska Wytwórnia Wafli

Kraków, ul. Zwierzyniecka 6. Telefon 2183. Przyjmujemy zamówienia na wafle z firmą odbiorcy. Na żądanie przedkładamy oferty.

WAFLE! fasonowe WAFLE!

Magazyn Mód Franciszki Geiger 418

Kraków, Grodzka 35 (w podworcu)

wykonuje wszelkie roboty w zakres modniarstwa wchodzące według najnowszych żurnali wiedeńskich i paryskich po cenach umiarkowanych.

„TOMOR"

Koszerne holenderskie **masło roślinne** światowej sławy zastępuje w zupełności masło deserowe.

Fabryka Tomor holenderskie firmy Van den Bergh pozostaje pod stałym nadzorem rabinatu Warszawskiego.

!! Wszędzie do nabycia !!

Wytwórnia dywanów „DYWPOL"

463 **w Andrychowie. Tel. 26.**

Poleca: Smyrnę i kilimy

DYWANY smyrneńskie, kapy, narzutki wszelkiego rodzaju ręczna roboty, wyrabia z najlepszych materyałów we wszystkich żądanych wielkościach w najpiękniejszych wzorach i kolorach, po nader przystępnych cenach (według kursu dziennego).

Paulina Landau i Elżbieta Semler
Dziedzice, Śląsk Cieszyński. 685

MIESZKANIA:

pokoju z kuchnią, ewentualnie umeblowanego lub nieumeblowanego pokoju przy rodzinie za wysokiem odstępnem poszukuje bezdzietne małżeństwo. Pośrednicy będą wynagrodzeni. Oferty składać sub „Inteligenci" do Admin. Nowego Dziennika. 474

Fabryki likierów 740 i składy win mogą nabyć okazyjnie **etykiety** u firmy **M. Mund,** **Lwów, Sobieskiego 22.** Zamówienia listowne odwrotną pocztą.

Wielka wyprzedaż! Taniej o 50 proc.!

Przez czas ograniczony wysyła się każdemu po otrzymaniu adresu pocztą bez zadatku **elegancki modny garnitur** z dobrego wykwintnego materyału we wszystkich najmodniejszych kolorach podług najnowszych fasonów. Cena gat. I. 250.000, gat. II. 350.000, gat. III. 425.000 mk.

Palta jesionki z dobrych materyałów, fasony ostatniej mody. Cena gat. I. 225.000, gat. II. 300.000, gat. III. 375.000 mk.

Nieprzemakalne płaszcze!

Oryginalne angielskie, bardzo trwałe na dziesiątki lat, niezbędne podczas deszczu, polecamy tylko pierwszej jakości po 275.000 mk.

Spodnie golfowe gat. I. 45.000, gat. II. 65.000 mk

Spodnie do ubrań wizytowych czarne tło w białe paski po 45.000, 80.000, 120.000 i 150.000 mk.

Spodnie „Struksy" do konnej jazdy, kolor wojskowy lub piaskowy po 140.000, 170.000 i 200.000 mk.

Suknie szewiotowe we wszystkich kolorach ostatniej mody. Gat. I. 80.000, gat. II. 100.000, gat. III. 125.000 mk.

Suknie jedwabne trykotinowe z najlepszej jedwabnej trykotiny po 120.000 i 130.000 mk.

Suknie letnie trykotowe po 50.000 mk.

Towary wysyłamy natychmiast po otrzymaniu zamówienia za zaliczką pocztową bez zadatku. (Płaci się przy odbiorze.)

Za przesyłkę i opakowanie dolicza się podług taryfy pocztowej do 10.000 mk.

Bez wszelkiego ryzyka! Kupujący absolutnie nie ryzykuje, gdyż jeżeli towar się nie podoba przyjmujemy z powrotem i zwracamy pieniądze. Zamówienia prosimy adresować

Do Warszawskiego Składu fabrycznego „WARSZAWSKA KONKURENCYA"

Sp. z ogr. odp. Warszawa, ulica Zielna Nr. 51. (róg Królewskiej).

Przyjeżdżających do Warszawy uprzejmie prosimy o łaskawe zwiedzenie naszego składu i osobiste przekonanie się co do gatunków towaru i cen. Od naszych Klientów otrzymujemy dużo podziękowań.

UWAGA! Przy zamówieniach na tę tanią wyprzedaż prosimy załączyć w liście przy zamówieniach następujący kupon:

Wyciąć i załączyć do listu.

Kupon na tanią sprzedaż resztek w Warszawskiej konkurencyi Warszawa, Zielna 51

Czytelnik „Nowego Dziennika"

Imię i nazwisko ....

Poczta .... Wieś .... Nr. domu ....

Powiat .... Ziemia ....

Ważne na maj i czerwiec 1923

BACZNOŚĆ! Kupon powyższy służy do nabycia tych tanich resztek i jest ważny tylko na przeciąg tych 2 miesięcy. 764

Zdolnej ekspedyentki

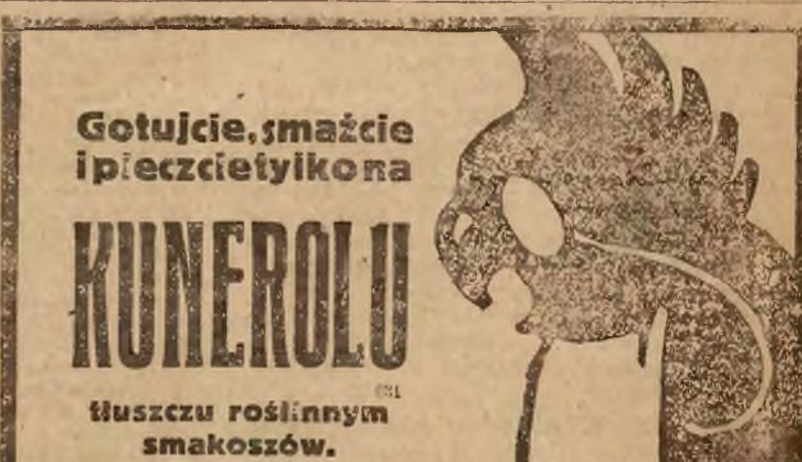
z branży modnej poszukuje 462

M. BOHRER
Floryańska 27.

EKONOMA

tyd. poszukuje się do małego folwarku pod Krakowem. Wiadomość: Kancelarya adw. „Kraków, pl. WW. Świętych 8, I. p. 465

Walce 592 oraz wszelkie maszyny, tudzież szwajcarską gazę, gurty, pasy i siatki dostarcza natychmiast ze składu firma **Riesel, Schieber i Friedländer, Lwów, Brajerowska 11a, II. p.**

Przedstawiciel: **Maurycy Vorzimmer, Kraków, Wrzesińska 7.**

Nakładem Gal. Sp. Wydawn. Red. Nacz. Dr. Ign. Schwarzbart. Red. odpow. Jakób Freund. Nowa Drukarnia Dziennikowa, Orzeszkowej 2.